

ОСОБЛИВОСТІ ВАРТІСНОГО ОЦІНЮВАННЯ ПАТЕНТІВ

Перерва Петро, Маслак Марія, Свіцова Наталя
Національний технічний університет «ХПІ», м.Харків

У багатьох сферах бізнесу права інтелектуальної власності розглядаються як все більш актуальні та важливі. Однак, однією з потенційних перешкод для розгляду їх як суттєвої цінності, є недолік визнаних практичних методів їх вартісної оцінки особливо на ранній стадії їхнього життя за умов невизначеності щодо їх майбутніх перспектив. При таких умовах недолік практичних методів вартісної оцінки може привести до прийняття далеких від оптимальності рішень в ході керування портфелем об'єктів інтелектуальної власності на промисловому підприємстві.

У разі патентів вказана проблема особливо складна через іноді тривалого і надзвичайно складного процесу проходження патентної заявки, який передбачає початкову невизначеність щодо технічного і комерційного успіху базової технології на конкурентних ринках, також як невизначеності щодо юридичних викликів, які можуть відбуватися як на стадії заявки, так і під час подальшого примусового здійснення прав.

За минулі десятиліття просування в розумінні вартісної оцінки опціонів за фінансовими активами при наявності невизначеності та більш сучасні програми цих робіт до того, що відомо як «реальні опціони» по нефінансовим активам при наявності невизначеності, показали, що багато з прийнятих методів вартісної оцінки нехтують значенням управлінської гнучкості. Для більшості прав інтелектуальної власності доводиться приймати рішення, принаймні, щодо ліцензування та продажу. Однак, патенти схильні до особливо широкого діапазону рішень, і на стадії подачі заявки, і після видачі. Таким чином, при вартісній оцінці патентів слід обов'язково мати на увазі їх високу ступінь гнучкості при управлінні ними на промисловому підприємстві, і високий ступінь невизначеності щодо їх можливої потенційної вартості. Вони, таким чином, ймовірно, будуть тим випадком, де розгляд методів вартісної оцінки реальних опціонів може давати цінне розуміння і потенційно більш точні і корисні вартісні оцінки, ніж доступні в даний час.

Перед початком будь-якого обговорення вартісної оцінки патенту необхідно прояснити, що в точності означає цей термін. Патент може бути описаний як виключне право обмеженої тривалості (на термін дії правової охорони) щодо нового, неочевидного винаходу, здатного до промислового застосування, де право пред'явити позов іншим за порушення виняткових прав надається замість публікації винаходу. Існує відмінність між

вихідним винаходом, яке могло б називатися вихідним інтелектуальним активом, і правом інтелектуальної власності, яке представляє собою виключне право на цей винахід, як визначено в домаганнях відповідного патенту. Ця різниця особливо важлива, коли вона призводить до роздумів щодо того, що саме оцінюється. Слово «патент» іноді використовується в дуже вільному сенсі, що означає або сам винахід, або тільки патент, або винахід і патент разом, а часто повний проект комерціалізації винаходу. Крім того, в деяких випадках слово «винахід» відносить до специфічного втілення чогось іншого в межах домагань патенту.

При оцінці патенту окремо від вихідного винаходу, фундаментальна проблема полягає в тому, наскільки віддача при всіх можливих режимах експлуатації патентованого винаходу більше, ніж віддача, яка, ймовірно, може бути отримана в відсутності патенту. Знайти такі відмінності важко навіть тоді, коли віддача від патентованого винаходу добре визначена. Однак на початкових стадіях життєвого циклу патенту або заявки проявляються також багато інших типів невизначеності. Зазвичай є невизначеність як щодо технічного і комерційного успіху на конкурентних ринках вихідного винаходу, так і невизначеності щодо правових викликів заявці і подальшого патенту, що зберігається, ймовірно, протягом всього його життєвого циклу. Таким чином, опис можливих життєвих циклів, з використанням яких патент міг би існувати - важке завдання. Патент, що розглядається як фінансовий проект, що виконується від реєстрації заявки до закінчення терміну дії виданого патенту (можливо, двадцятьма роками пізніше), далекий від інвестиційного проекту. Всі види результатів можливі і є багато стадій в заявочному процесі, коли він може бути залишений або після видачі патенту, коли стануть такими, що підлягають оплаті щорічні плати за продовження, коли термін ефективного використання патенту можна дозволити закінчити. Додатково, в кінці першого року від початкової заявки позивач може вирішувати чи реєструвати відповідні заявки за кордоном, таким чином, значно розширюючи «заявки» в більш широкому сенсі. Таким чином, будь-яке дерево рішень, яке описує ці процеси, стає дуже складним і швидше всього має безліч можливих рішень.

1. Hall, V. H., A. Jaffe und M. Trajtenberg (2000). Market Value and Patent Citations: A First Look. Cambridge.

2. Питкетли Р. Стоимостная оценка патентов: обзор методов стоимостной оценки патентов с рассмотрением методов на основе опционов и потенциал для дальнейшего исследования, 1999 год.